

Tyrkisk Hjelpearke – Nivå II

Kasussystem, fortidsformer og avansert agglutinasjon — LK20

Kasussystem

Alle kasussuffikser

Kasus	Suffiks	Bruk
Nominativ	(ingen)	subjekt
Akkusativ	-(y)i/i/u/ü	best. objekt
Dativ	-(y)e/a	til, mot
Lokativ	-de/da	i, på
Ablativ	-den/dan	fra
Genitiv	-(n)in/in/un/ün	eiendom

Merk: (y) og (n) legges til etter vokal.

Eksempler:

ev (hus) → evi (huset), eve (til huset),
evde (i huset), evden (fra huset), evin
(husets)

Eiendomssuffikser

	Etter kons.	Etter vokal
min	-(i)m	-m
din	-(i)n	-n
hans/hennes	-(s)i	-si
vår	-(i)miz	-miz
deres	-(i)niz	-niz
deres (3.pl)	-leri	-leri

Eksempler:

kitabım (min bok), evin (ditt hus), ara-
bası (hans bil)

Tempus

Fortid (di-fortid)

Stamme + **-di/-dı/-du/-dü** + personen-
delse

Person	gelmek
ben	geldim
sen	geldin
o	geldi
biz	geldik
siz	geldiniz
onlar	geldiler

Konsonantharmoni: Etter ustemt
konsonant (p, ç, t, k) blir d → t:
yaptım, gitti, baktık

Indirekte fortid (miş-fortid)

Brukes for hørensagn, overraskelse,
oppdagelser.

Stamme + **-miş/-miş/-muş/-müş** +
pers.

Eksempel:

gelmiş (han har visstnok kommet)
yapmışlar (de har visst gjort det)

Aorist (generell presens)

Uttrykker vane, generelle sannheter.

- **-ir/-ır/-ur/-ür** (enstav. stamme)
- **-er/-ar** (flerstav. stamme)

Eksempel:

gelirim (jeg pleier å komme)
yaparım (jeg pleier å gjøre)

Fremtid

Stamme + **-(y)ecek/-(y)acak** + per-
sonendelse

Person	gelmek
ben	geleceğim
sen	geleceksin
o	gelecek
biz	geleceğiz
siz	geleceksiniz
onlar	gelecekler

Merk: k → ğ før vokal.

Nektelse

Nektelse (-me/-ma)

Settes mellom stamme og tempussuf-
fiks:

- gelmiyorum (jeg kommer ikke)
- gelmedim (jeg kom ikke)
- gelmeyeceğim (jeg vil ikke komme)

Aorist nektelse: -mez/-maz
gelmem, gelmezsin, gelmez...

Postposisjoner

Tyrkisk bruker postposisjoner (etter
substantivet):

Postpos.	Kasus	Betydning
için	nominativ	for
ile	nominativ	med
gibi	nominativ	som
kadar	dativ	til, så mye som
karşı	dativ	mot
doğru	dativ	mot, til
göre	dativ	ifølge
sonra	ablativ	etter
önce	ablativ	før
beri	ablativ	siden

Eksempler:

benim için (for meg)
seninle / senin ile (med deg)
okula doğru (mot skolen)
dersten sonra (etter timen)

Avansert agglutinasjon

Suffiksrekkefølge

1. Stamme
2. Nektelse (-me/-ma)
3. Tempus
4. Personendelse

Eksempel:

gel-mi-yor-um = jeg kommer ikke
(komme-NEK-PRES-1 sg)

Konsonantharmoni

Ustemte konsonanter (p, ç, t, k)
påvirker suffikser:

- d → t: gitti (ikke giddi)
- g → k: yapmak (ikke yapgak)
- c → ç: gitçe (ikke gitce)

Vanlige suffikser

Suffiks	Betydning
-li/-lı/-lu/-lü	med, fra
-sız/-sız/-suz/-süz	uten
-cı/-cı/-cu/-cū	yrke, tilhørighet
-lik/-lık/-luk/-lük	abstrakt subst.
-le/-la	med (instrument)
-ken	mens
-ce/-ca	språk, på måte

Eksempler:

İstanbul (fra Istanbul)
susuz (uten vann)
arkadaşlık (vennskap)

Tid og datoer

Klokkeslett

- Saat kaç? (Hva er klokken?)
- Saat beş. (Klokken er fem.)
- Saat altıyı çeyrek geçiyor. (Kvart over seks.)
- Saat yediye on var. (Ti på syv.)
- Saat sekiz buçuk. (Halv ni.)

Måneder

ocak	jan.	temmuz	juli
şubat	feb.	ağustos	aug.
mart	mars	eylül	sept.
nisan	april	ekim	okt.
mayıs	mai	kasım	nov.
haziran	juni	aralık	des.

Meningsytring**Uttrykke meninger**

- Bence... – Etter min mening...
- Sanırım... – Jeg tror at...
- Düşünüyorum ki... – Jeg tenker at...
- Katılıyorum – Jeg er enig
- Katılmıyorum – Jeg er uenig
- Haklısın – Du har rett

Argumentasjon

- Öncelikle – Først og fremst
- Ayrıca – Dessuten
- Örneğin – For eksempel
- Bu nedenle – Derfor
- Ancak/Fakat – Men/Imidlertid
- Sonuç olarak – Som konklusjon

Rekkefølgetall

Legg til **-(i)nci/-(i)ncı/-(u)ncu/-(ü)ncü**:

- birinci (første)
- ikinci (andre)
- üçüncü (tredje)
- dördüncü (fjerde)
- beşinci (femte)

Kulturkunnskap**Geografi**

- Hovedstad: Ankara
- Største by: Istanbul
- Befolkning: ca. 85 millioner
- Bro mellom Europa og Asia
- Viktige byer: Izmir, Antalya, Bursa

Historie

- Det osmanske riket (1299-1922)
- Republikken Tyrkia grunnlagt 1923
- Atatürk – grunnlegger og reformator
- Latinsk alfabet fra 1928
- Modernisering og reformer

Kultur og tradisjoner

- **Gjестfrihet** – çay (te) serveres alltid
- **Mat** – kebab, baklava, meze, börek
- **Musikk** – blanding av øst og vest
- **Religion** – majoriteten er muslimer
- **Helligdager** – Bayram (religiøse høytider)

Høflighet

- Bruk "siz" (De/dere) til eldre/fremmede
- Håndtrykk er vanlig
- Sko tas av innendørs
- Respekt for eldre er viktig

- Çay (te) tilbys gjester

Eksamentips – Nivå II**Fokusområder**

- Mestre hele kasussystemet (alle 6 kasus)
- Konjugere verb i flere tempus (presens, fortid, fremtid)
- Bruke nektelse korrekt
- Bygge komplekse setninger med postposisjoner
- Uttrykke meninger og argumentere
- Forstå konsonantharmoni
- Bruke eiendomssuffikser

Vanlige feil å unngå

- Glemme vokalharmoni i suffikser
- Feil konsonantharmoni (d/t)
- Feil personendelser
- Glemme buffervokaler (y, n)
- Feil bruk av miş-fortid vs di-fortid

Sjekkliste

- ☐ Korrekt kasussuffiks valgt
- ☐ Vokal- og konsonantharmoni
- ☐ Riktig tempus for konteksten
- ☐ Nektelse plassert riktig
- ☐ Postposisjoner med riktig kasus
- ☐ Eiendomssuffikser bøyd korrekt
- ☐ Variert ordforråd

Skrivetips

- Bruk varierte tempus
- Inkluder postposisjoner for å vise ferdigheter
- Vis forståelse for tyrkisk kultur
- Bruk bindeuttrykk for argumentasjon
- Vær konsekvent med høflighetsformer

Nyttige fraser**Diskusjon**

- Bana göre... – Ifølge meg...
- Önemlisi... – Det viktige er...
- Diğer taraftan... – På den andre siden...
- Hakınız var – Du har rett
- Yanılıyorsunuz – Du tar feil
- Kesinlikle – Absolutt
- Belki – Kanskje

Beskrivende uttrykk

- Çok güzel – Veldig fint
- Gerçekten – Virkelig
- Tabii ki – Selvfølgelig
- Maalesef – Dessverre
- Ne yazık ki – Synd at
- Mutlaka – Definitivt